

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

v/Opptaksutvalget

Vår ref.: 22/01326-2

Deres ref.:

Dato:31.05.2022

Innspill til Opptaksutvalget om regelverk for opptak til høyere utdanning

Vi viser til Opptaksutvalgets invitasjon til å sende innspill vedrørende regelverk for opptak til høyere utdanning, og takker for et informativt skriv med interessante drøftinger. Generelt tror vi at opptakssystemet fortsatt kan forenkles og at dette vil være til fordel for søker, saksbehandler og lærested. Vedlagt følger våre kommentarer til temaene og spørsmålene som stilles i Opptaksutvalgets notat.

Kvalifisering

Ved VID vitenskapelige høyskole har vi følgende innspill til temaet kvalifisering.

Vi mener fortsatt at vitnemål fra videregående opplæring bør være det primære grunnlaget for opptak til høyere utdanning. Samtidig er vi positive til at søkere også kan kvalifiseres og rangeres basert på de seks studiekompetanefagene i 23/5-regelen. Voksne søkere trenger ikke ta (eller gjenoppta) et treårig løp på videregående nivå, og personer som vil omskolere seg, kan også gjøre dette enklere ved å forbedre færre fag. Vi stiller oss likevel bak UiS' innspill om at praksiskravet til 23/5-regelen kan fjernes. Det skaper mye ekstraarbeid i saksbehandlingen, men det gir neppe sterkere søkere. De fleste på 23 år dekker uansett praksiskravet, og skulle man likevel ikke gjøre det, er det desto større grunn til å ta utdanning.

Å søke på grunnlag av realkompetanse er også en ordning med mange problematiske aspekter: Ulike læresteder opererer med ulike krav til fag og praksis og kan være forvirrende for søker; Skjønnsmessige vurderinger kan variere mellom saksbehandlere og er dermed vanskelig å legitimere under et likebehandlingsprinsipp; Prosessen er lite transparent for søker som ikke får vite hvordan hen er rangert poengmessig eller ligger an sammenlignet med øvrige søkere. I tillegg er det svært tidkrevende å saksbehandle på tross av at veldig få søkere når opp i konkurransen.

Hvis man skal beholde ordningen med å søke på grunnlag av realkompetanse, ønsker vi at det vurderes muligheter for å gjøre kriteriene mer håndfaste slik at det blir lettere for søkere å forholde seg til, færre skjønnsmessige vurderinger og mer transparens – for eksempel i form av en poengsum basert på søkers fag og praksis. Vi er også åpne for at realkompetanse kan erstattes med en test som gir formell kvalifisering, men dette må selvsagt utredes mer.

Vi er generelt positive til at et «basår» kan utredes med tanke på en fremtidig måte å dekke spesielle opptakskrav. Som det står i skrivet, er det mange elever i videregående opplæring som ikke vet hvilken utdanning de ønsker å ta senere og dermed velger vekk fag som de senere trenger. Samtidig bør muligheten for å ta fagene i videregående skole fortsatt eksistere for disse elevene.

Rangering

Ved VID vitenskapelige høyskole har vi følgende innspill til diskusjonen om rangering av søkere.

Vi er skeptiske til den nåværende organiseringen av alderspoeng. Poengene gir mye uttelling og er særlig uheldig for 22- og 23-åringer uten at vi ser gode grunner til det. Vi tenker derfor at alderspoeng kanskje kan fjernes eller gi mindre uttelling.

Videre er vi åpne for at regionale kvoter kan videreføres siden det kan ha en verdi å spre kompetanse utover landet. Slik vi opplever det i dag, er det samtidig få søkere som laster opp nødvendig dokumentasjon for å plasseres i kvoten for nordnorske søkere. Det kan kanskje tyde på at bevisstheten om kvoten er lav eller at det bør bli enklere å møte dokumentasjonskravene – for eksempel bare med vitnemål fra videregående opplæring eller én enkel bostedsattest.

Skrivet spør også om dagens tilleggspoeng er et godt uttrykk for kompetanse som er nødvendig i studier og arbeidslivet. Vi stiller oss spørrende til om militærtjeneste og folkehøgskole er en mer nyttig erfaring enn for eksempel arbeidserfaring. Det er mange aktiviteter som like gjerne kunne gitt tilleggspoeng som dagens utvalg. Trolig er tilleggspoeng for fagskole og høyere utdanning det mest relevante, men vi er også åpne for å fjerne tilleggspoeng fra poengberegningen fullstendig.

VID ønsker at ordningen for særskilt vurdering tas vekk. Den misforstås ofte og krever mye innsats fra både søker og saksbehandler samtidig som den sjeldent innvilges. Det er veldig få søkere som klarer å dokumentere et høyere faglig nivå enn det karakterene viser, og for de fleste søkere er dette også svært vanskelig.

Organisering

Avslutningsvis har vi følgende kommentarer til temaet organisering.

Vi støtter at generell studiekompetanse bør være den viktigste måten å kvalifisere til høyere utdanning. Likevel tror vi spesielle opptakskrav er verdt å beholde til enkelte studieprogram. Vi støtter også dagens norm hvor like studieprogram bør strebe mot like opptakskrav.

Opptaksutvalgets notat spør også om et fremtidig opptakssystem bør ta mer hensyn til motivasjon og egnethet. Det kan kanskje være mulig, men i utgangspunktet bør dette baseres så lite på skjønn som mulig. Intervjuer og opptaksprøver kan kanskje være nyttig til enkelte studieprogram, for eksempel til et studium i utøvende musikk, men til de aller fleste studier vil det trolig bli vanskelig å rangere søkerens personlige egenskaper mot hverandre.

Med vennlig hilsen

Bård Mæland
rektor

Margrethe S. Løfqvist
studiesjef

Dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten håndskrevne signaturer.